

Saksframlegg

Vår ref. 25/4093 - 1
Saksbehandler Joakim Damkås
Dato 28.08.2025

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
055/2025	Kommunestyret	18.09.2025

Høringssvar 4- årig skole og tilbudsstruktur, videregående opplæring i Agder fylkeskommune 2026-2030

Kommunedirektørens anbefaling

Det sendes følgende høringssvar:

Vi støtter prinsippene om

- **Reell yrkesretting** av utdanningstilbudet, slik at elever får kompetanse som etterspørres i arbeidslivet.
- **Samarbeid med lokalt næringsliv**, som er avgjørende for å sikre læreplasser og relevant opplæring.

Vi vil understreke viktigheten av å ivareta utdanningstilbudets bredde i alle regioner, også i distriktene, for å motvirke sentralisering og sikre likeverdige muligheter for barn og unge uavhengig av bosted.

Geografisk tilgjengelighet må tillegges stor vekt når en vurderer tilbudet ved Byremo videregående skole opp mot det foreslåtte prinsippet om minst 300 elever. Det er bra at formuleringen inneholder "Som hovedregel".

Framskrivninger for Lyngdal viser en vekst i elevgrunnlaget fram mot 2050. Dette må hensyntas i vurdering av prinsippene opp mot det lokale videregående tilbudet i Lyngdal. Det er viktig at en ser på lokale tall i tillegg til de regionvise når en skal vurdere skole- og tilbudsstruktur, slik at endringer i struktur blir rasjonelle og bidrar til hovedmålet i regionplan Agder: En bærekraftig region med lave utslipp og gode levekår.

Vi støtter bruk av søkerhistorikk og oppfyltingsgrad som grunnlag for dimensjonering, men vil samtidig advare mot å bruke dette som eneste kriterium. Enkelte fagområder kan ha lav oppfylting, men være strategisk viktige for regionens utvikling eller for å sikre mangfold i tilbudet.

Årsakene til den lave oppfyltingsgraden for Eilert Sundt lærested Lyngdal bør vurderes grundig for å se på hvordan lærestedet kan ivareta det lokale utdanningsbehovet bedre.

Vi savner en drøfting eller nærmere redegjørelse for hvordan det private videregående tilbudet utfyller og påvirker den offentlige i skole- og tilbudsstrukturen i Agder. KVS Lyngdal har til informasjon over 400 elever fordelt på naturbruk, idrettsfag og studiespesialisering.

Forslaget om å opprette Vg2 Transport og logistikk i regionen svarer godt på arbeidslivets behov og gir ungdom reelle jobbmuligheter.

Vi er skeptiske til en strategi som legger opp til skolebytte etter 1. år fordi vi ser det som en fordel både faglig og sosialt å kunne fullføre tre eller fire års videregående skole på samme sted. Vi viser her til punkt 7.5.3 kulepunkt 1. "Elever på Vg1 bør kunne bo hjemme". Vi er bekymret for at en slik formulering kan bidra til en tilbudsstruktur hvor antallet elever som må bytte skole i utdanningsløpet øker mer enn nødvendig. Vi ber derfor om at kulepunktet slettes. Punkt 7.5.2 kulepunktet "Bredde i alle regioner" er formulert slik at det ivaretar geografisk lokalisering også.

Muligheten til å ta påbygg i slutten av utdanningsløpet må opprettholdes. Vi mener at dette gir elever som er skolelei etter ungdomsskolen og/eller ikke er klare for det, mulighet til å få studiekompetanse og en høyere utdanning som samfunnet har behov for. Dette er særlig viktig utenfor de sentrale byområdene hvor andelen som tar høyere utdanning er lav og det er høyere sosial ulikhet.

Sammendrag

Denne saken omhandler hva som skal være vårt høringssvar på fylkeskommunens "4-årig skole- og tilbudsstruktur, videregående opplæring i Agder fylkeskommune." Dokumentet vil ha stor betydning for hvor det skal være videregående skoler og hva slags utdanningstilbud som skal tilbys. Kommunedirektøren legger her fram sitt forslag til høringssvar.

Bakgrunn for saken

Agder fylkeskommune har kartlagt sine totale omstillingsbehov. Effektivisering av skole- og tilbudsstruktur er identifisert som en av fem delprosesser.

Kommunestyret hadde i mai 2025 (sak 034/2025) til behandling høringssvar - forslag til effektivisering av i skole- og tilbudsstrukturen vest i Agder hvor det ble vedtatt følgende høringssvar:

Lyngdal kommune gir følgende høringssvar i forslag om samlokalisering av Flekkefjord videregående skole i Flekkefjord:

- Lyngdal kommune anbefaler å beholde dagens skolestruktur med studiested for Flekkefjord videregående skole både i Flekkefjord og i Kvinesdal.
- Lyngdal kommune ønsker å beholde og styrke lokale studietilbud, og unngå å flytte dem ut av Listerregionen.

I forbindelse med denne behandlingen avklarte Agder fylkeskommune følgende:

Takk for at du videreformidler politiske spørsmål ang prosessen med skole og tilbudsstrukturen i Agder. Planen var at en del av prosessen skulle behandles i politisk i juni, derav høringen som ble sendt ut. Det er nå gjort en justering ang tidspunkt for behandling av saken og den er utsatt til desember. Med bakgrunn i det vil det gå ut en ny

høring i juni på andre foreslåtte tiltak som berører skole og tilbudsstruktursaken i desember. Alle berørte parter vil selvsagt bli invitert til høringsinnspill.

Norconsult leverte i mars 2025 en rapport om skole- og tilbudsstruktur med anbefalinger til endringer på oppdrag av Agder fylkeskommune. Rapporten fra Norconsult er en del av underlaget for høringsutkast om 4-årig skole og tilbudsstruktur som nå foreligger. I høringsutkastet kommer det fram at årsaken til omstillingsbehovet er reduserte budsjetter og elevtallsnedgang. I utkastet er det lagt til grunn en elevtallsprognose som viser en klar nedgang i elevtallet på 12% innen 2034 og 20% innen 2040. Regionen skiller seg dermed ut med den klart største nedgangen og potensielt største behovet for endret skole- og tilbudsstruktur.

For region vest som Lyngdal kommune er omfattet av foreslås følgende konkrete endringer (s. 12 i utkastet):

- Legge ned tilbudet om Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FBIE) ved Mandal videregående skole
- Opprettelse av utdanningstilbudet Vg2 Transport og logistikk (TL) i region vest i Agder

Lyngdal kommune er også omfattet av Region: Indre Agder (Byremo videregående skole). Det er ikke foreslått konkrete endringer her, men det står følgende i rapporten:

Elevtallet i regionen er frem mot 2040 stabilt lavt. Dersom alle elevene i indre Agder benytter seg av skoletilbudet på skolene i regionen, er det grunnlag for å opprettholde bredden i utdanningstilbudet. Utfordringen er at mange av elevene ikke søker seg til skolene i regionen. Dette er mulig fordi gjeldende inntaksforskrift gir elevene i Valle og Bykle kommuner nærscolepoeng til alle skoler i Agder, som igjen medfører økt press spesielt på skolene i Kristiansandsregionen. Færre elever på skolene i indre Agder svekker læringsmiljøet og bredden i utdanningstilbudet. Det kan derfor være nødvendig å vurdere endringer i inntaksforskriften for å sikre utdanningstilbudet i indre Agder.

Fylkeskommunen presiserer at de er åpne for innspill for å kunne opprettholde et godt tilbud i regionen.

Videre er det i kapittel 7.5 listet opp prinsipper for vurdering av skole- og tilbudsstruktur som vi regner med vil ha konsekvenser for det lokale og regionale videregående skoletilbudet.

- Det foreslås krav om minimum størrelse på skoler, formulert slik: *Videregående skoler bør som hovedregel ha minst 300 elever for å sikre et godt faglig og sosialt miljø, samt effektiv ressursbruk.*
Det skal legges til rette for skoler som tilbyr både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram
- Skoler som tilbyr studiespesialisering bør ha minst tre paralleller (klasser på samme trinn)
- Redusert antall skoler med samme utdanningsprogram.
- Redusere og vurdere å fase ut yrkesfag med studiekompetanse.

Det foreslås også prinsipper for fagmiljø, geografisk lokalisering, areal og skolebygg som trekker i litt forskjellige retninger. Blant annet at elever på Vg1 bør kunne bo hjemme samtidig som det anbefales at fagtilbud og fagmiljøer bør samles på færre skoler. Riktignok også at det skal sikres et mangfold av utdanningsprogrammer i alle regioner. I avsnitt. 7.5.4 framgår det at "Det bør tilstrebes at hver videregående skole har en samlet lokasjon."

Nederst foreslås det et punkt som samarbeid med arbeidslivet som inneholder punkter om at strukturen skal støtte opp om behovet lokalt og at arbeidslivet kan bidra gjennom fleksible ordninger for undervisning, samarbeid og at skolebyggene skal kunne benyttes av det lokale arbeidslivet.

Kommunestyret 18.09.2025

Behandling:

Fra KrF - Høringssvar 4-årig skole og tilbudsstruktur, foreslått av Reidun Bakken , Kristelig Folkeparti :

Som kommunedirektørens forslag,

men vi ønsker følgende avsnitt tatt bort:

«Vi savner en drøfting eller nærmere redegjørelse for hvordan det private videregående tilbudet utfyller og påvirker den offentlige skole- og tilbudsstrukturen i Agder. KVS Lyngdal har til informasjon over 400 elever fordelt på naturbruk, idrettsfag og studiespesialisering.»

Votering nr 1 - Votering over forslag

Opprinnelig forslag: 19 stemmer (66%) - AP 3, FRP 10, INP 1, SP 3, V 2 - **og ble vedtatt.**

Stemmer:

Jan Egil Telhaug (FRP)
Bjørn Arild Naglestad (FRP)
Freddy Åkseth (FRP)
Hildegunn Pedersen (FRP)
Tønnes Seland (SP)
Ken Mario Kvinlaug (INP)
Anne Kristine Høyland (FRP)
Sigurd Myhre (SP)
Johan Ekeland (AP)
Susanne Vatland (V)
Maren Therese Skoland (FRP)
Eivind Arnt Husøy (AP)
Morten Sikveland (FRP)
Ane Tesaker Belland (V)
Anette Vigsnes (FRP)
Jan Atle Toft (AP)
Torbjørn Hellås (FRP)
Thor Ove Aas (SP)
Unni Nilsen Husøy (FRP)

Fra KrF - Høringssvar 4-årig skole og tilbudsstruktur: 10 stemmer (34%) - H 5, KrF 5 - **og falt.**

Reidun Bakken (KrF)

Stemmer:

Andreas Ougland (H)

Ingrid Grøvan (KrF)

Roar Lindland (H)

Oddvar Steffensen (KrF)

Øyvind Berntsen (H)

Kjerstin Lianes Kjøndal (KrF)

Børge Sundnes (KrF)

Reidun Bakken (KrF)

Mary-Ann Skårdal (H)

Arnfinn Havås (H)

Kommunestyret - 055/2025 vedtak:

Det sendes følgende høringssvar:

Vi støtter prinsippene om

- **Reell yrkesretting** av utdanningstilbudet, slik at elever får kompetanse som etterspørres i arbeidslivet.
- **Samarbeid med lokalt næringsliv**, som er avgjørende for å sikre læreplasser og relevant opplæring.

Vi vil understreke viktigheten av å ivareta utdanningstilbudets bredde i alle regioner, også i distriktene, for å motvirke sentralisering og sikre likeverdige muligheter for barn og unge uavhengig av bosted.

Geografisk tilgjengelighet må tillegges stor vekt når en vurderer tilbudet ved Byremo videregående skole opp mot det foreslåtte prinsippet om minst 300 elever. Det er bra at formuleringen inneholder "Som hovedregel".

Framskrivninger for Lyngdal viser en vekst i elevgrunnlaget fram mot 2050. Dette må hensyntas i vurdering av prinsippene opp mot det lokale videregående tilbudet i Lyngdal. Det er viktig at en ser på lokale tall i tillegg til de regionvise når en skal vurdere skole- og tilbudsstruktur, slik at endringer i struktur blir rasjonelle og bidrar til hovedmålet i regionplan Agder: En bærekraftig region med lave utslipp og gode levekår.

Vi støtter bruk av søkerhistorikk og oppfyltingsgrad som grunnlag for dimensjonering, men vil samtidig advare mot å bruke dette som eneste kriterium. Enkelte fagområder kan ha lav oppfylting, men være strategisk viktige for regionens utvikling eller for å sikre mangfold i tilbudet.

Årsakene til den lave oppfyltingsgraden for Eilert Sundt lærested Lyngdal bør vurderes grundig for å se på hvordan lærestedet kan ivareta det lokale utdanningsbehovet bedre.

Vi savner en drøfting eller nærmere redegjørelse for hvordan det private videregående tilbudet utfyller og påvirker den offentlige i skole- og tilbudsstrukturen i Agder. KVS Lyngdal har til informasjon over 400 elever fordelt på naturbruk, idrettsfag og studiespesialisering.

Forslaget om å opprette Vg2 Transport og logistikk i regionen svarer godt på arbeidslivets behov og gir ungdom reelle jobbmuligheter.

Vi er skeptiske til en strategi som legger opp til skolebytte etter 1. år fordi vi ser det som en fordel både faglig og sosialt å kunne fullføre tre eller fire års videregående skole på

samme sted. Vi viser her til punkt 7.5.3 kulepunkt 1. "Elever på Vg1 bør kunne bo hjemme". Vi er bekymret for at en slik formulering kan bidra til en tilbudsstruktur hvor antallet elever som må bytte skole i utdanningsløpet øker mer enn nødvendig. Vi ber derfor om at kulepunktet slettes. Punkt 7.5.2 kulepunktet "Bredde i alle regioner" er formulert slik at det ivaretar geografisk lokalisering også.

Muligheten til å ta påbygg i slutten av utdanningsløpet må opprettholdes. Vi mener at dette gir elever som er skolelei etter ungdomsskolen og/eller ikke er klare for det, mulighet til å få studiekompetanse og en høyere utdanning som samfunnet har behov for. Dette er særlig viktig utenfor de sentrale byområdene hvor andelen som tar høyere utdanning er lav og det er høyere sosial ulikhet.

Faglig vurdering

Med de elevtallsprognosene som foreligger og det reduserte økonomiske handlingsrommet fylkeskommunen har, er det forståelig og nødvendig å se nærmere på skole- og tilbudsstruktur innen videregående opplæring i Agder og tilpasse denne. Det er viktig å få etablert gode prinsipper for dette slik at utdanningen som tilbys er tilpasset både samfunnets behov og den enkelte innbyggers mulighet til å finne gode utdanningstilbud i hele Agder. Vi ser følgende som sentralt å kommentere i denne høringen.

Vi vil støtte:

- **Reell yrkesretting** av utdanningstilbudet, slik at elever får kompetanse som etterspørres i arbeidslivet.
- **Samarbeid med lokalt næringsliv**, som er avgjørende for å sikre læreplasser og relevant opplæring.

Videre vil vi understreke viktigheten av å **ivareta utdanningstilbudets bredde i alle regioner**, også i distriktene, for å motvirke sentralisering og sikre likeverdige muligheter for barn og unge uavhengig av bosted.

Høringsutkastet omtaler bare det offentlige tilbudet og selv om det er naturlig at en ser på eget tilbud så er det etter kommunedirektøren uheldig at det private tilbudet ikke omtales i det hele tatt. Betraktninger rundt hvordan dette spiller en rolle i skole- og tilbudsstrukturen nå og framover burde vært omtalt.

Vi registrerer at det foreslås å legge ned tilbudet innen **Frisør, blomster, interiør og eksponeringsdesign (FBIE)** ved Mandal videregående skole. Tilsvarende tilbud er etablert i Farsund og en nedleggelse i Mandal er slik sett i samsvar med prinsippet om konsentrasjon av utdanningsprogram. Likevel vil vi oppfordre til at det gjøres en grundig vurdering av årsaker til lav oppfyllingsgrad før tilbudet legges ned siden dette er et tilbud vi antar vil være viktig for elever som ønsker utdanningsmulighet i nærheten av sitt bosted og færre læresteder kan gi kapasitetsutfordringer og redusert valgfrihet på sikt.

Forslaget om å **opprette Vg2 Transport og logistikk** i regionen svarer godt på arbeidslivets behov og gir ungdom reelle jobbmuligheter. Kommunedirektøren anbefaler å støtte dette.

Prinsippene som foreslås vil gi mindre fleksibilitet til å utforme lokale tilbud som hensyntar kullstørrelse og lokale kompetansebehov og dermed opprettholde et godt tilbud i hele region Vest. Dette gjelder særlig de følgende prinsippene:

- *Det skal legges til rette for skoler som tilbyr både studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram*
- *Skoler som tilbyr studiespesialisering bør ha minst tre paralleller (klasser på samme trinn)*
- *Redusert antall skoler med samme utdanningsprogram*

I avsnitt. 7.5.4 framgår det at "Det bør tilstrebes at hver videregående skole har en samlet lokasjon. Vi forventer at dette først og fremst er ment som et prinsipp som kommer til anvendelse ved eventuelle nye sammenslåinger av videregående tilbud og at dette ikke vil berettige en eventuell nedleggelse av det lokale - viktige utdanningstilbudet i Lyngdal. En bør gjøre grundige vurderinger av lav oppfylingsgrad på dette lærestedet og se om det finnes potensial for å øke det før en vurderer andre løsninger. Det er etter vårt syn viktig at vi får frem at Lyngdals demografi og vekst gjør at dette lærestedet bør utvikles. Slik tallene er presentert med regionvise inndelinger mister en noe av detaljforståelsen som er nødvendig for å gjøre gode prioriteringer framover. Våre framskrivninger viser som et eksempel vekst i elevgrunnlaget i Lyngdal fram mot 2050 fra 216 i aldersgruppen 16-19 i år til 237 i 2050. Altså ingen nedgang slik tilfelle er for både region Vest og mange andre steder i Agder.

Det er foreslått at bruk av søkerhistorikk og oppfylingsgrad skal være grunnlag for dimensjonering, dette er selvsagt nyttig når en skal vurdere etterspørselssiden men vi vil samtidig advare mot å bruke dette som eneste kriterium. Enkelte fagområder kan ha lav oppfylling, men være strategisk viktige for regionens utvikling eller for å sikre mangfold i tilbudet. Vi anbefaler å påpeke dette i vårt høringssvar.

I høringsutkastet er det lagt fram et prinsipp om geografisk tilgjengelighet Vi er skeptiske til en strategi som legger opp til skolebytte etter 1. år fordi vi ser det som en fordel både faglig og sosialt å kunne fullføre tre eller fire års videregående skole på samme sted. Derfor bør vi ikke legge opp til en modell hvor antallet elever som må bytte skole i utdanningsløpet øker mer enn nødvendig. Det kan bli konsekvensen av prinsippet om geografisk tilgjengelighet slik det nå er formulert "(..) slik at flest mulig elever kan bo hjemme under Vg1 og ha tilgang til kollektivtransport.

i avsnitt 7.5.1 kulepunkt 6 og 7 (s. 13) kommer det fram at man vil redusere og vurdere å fase ut yrkesfag med studiekompetanse. Dette mener vi ikke er en god ide og viser til at høyere utdanning og tilgang til dette er svært viktig i et ulikhetsperspektiv. Utdanningsnivå og sosial ulikhet henger tett sammen og mangel på utdanning fører ofte til dårligere helse, lengre levealder, lavere inntekt og dårligere jobbmuligheter. Vår erfaring er at en del elever som enten er skoletrøtte eller ikke er klare for det vil ha nytte av å begynne på en yrkesfaglig retning for deretter å ta påbygg når de er eldre. Da kan de elever som ønsker det starte et videregående løp med mindre teori, oppleve mestring og en undervisning som er spennende og deretter når de er eldre og klare for det skaffe seg studiekompetanse. Dette mener vi er særlig viktig i områder hvor andelen som tar høyere utdanning er lav.

For Byremo videregående skole som er i region Indre Agder, er det ikke konkrete forslag til endringer. Utfordringen for å kunne opprettholde et godt tilbud i regionen er et stabilt lavt elevtall. Det foreslåtte kravet om minimum størrelse på skoler, er formulert

slik: *Videregående skoler bør som hovedregel ha minst 300 elever for å sikre et godt faglig og sosialt miljø, samt effektiv ressursbruk.* Dette er potensielt uheldig for et fortsatt skoletilbud i Lyngdal. Både Byremo og Eilert Sundt lærested Lyngdal har et lavere elevtall enn dette. Kommunedirektøren vil derfor påpeke i sitt høringssvar at det forutsettes at en mener skolen og ikke det enkelte lærested samt at formuleringen “som hovedregel” kommer til anvendelse i forhold til Byremo slik at dette ikke berettiger en eventuell nedleggelse på et senere tidspunkt her. Derfor mener vi også at det er viktig at geografisk tilgjengelighet løftes som et sentralt prinsipp.

Konsekvenser for levekår

Dokumentet vil være førende for hvordan videregående tilbud videreutvikles og vil ha konsekvenser for levekår. Med de endringer som foreslås mener vi at konsekvensene vil være positive ved at vi sikrer et tilgjengelig og godt utdanningstilbud i Agder.

Økonomiske konsekvenser

Fagkompetanse og reell yrkesretting av utdanningstilbudet vil bidra til at næringslivet får den kompetansen de etterspør. Vi kan anta positive indirekte konsekvenser.

Konsekvenser for klima og miljø

Tilgjengelig tilbud er positivt for klima og miljø. Vi antar derfor indirekte positive konsekvenser av forslag til vedtak.